

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Opdrachtbevestiging voor overeengekomen specifieke werkzaamheden inzake het Industriële Participatiebeleid 2023-2024 van Commissariaat Militaire Productie

Datum	15 augustus-2025
Status	Concept

Colofon

Titel	Opdrachtbevestiging voor overeengekomen specifieke werkzaamheden inzake het Industriële Participatiebeleid 2023-2024 van Commissariaat Militaire Productie
Auteur(s)	
Bijlagen	Auditcharter ADR

Inhoud

1	Inleiding—7
1.1	Aanleiding—7
1.2	Context—7
2	Opdracht—8
2.1	Opdrachtgever, opdrachtnemer en gebruikerskring—8
2.2	Onze verantwoordelijkheden—8
2.3	Verantwoordelijkheden van opdrachtgever en de beoogde gebruiker(s)—9
2.4	Doel van de opdracht—10
2.5	Overeengekomen specifieke werkzaamheden—10
2.5.1	Aansluitingen—10
2.5.2	Werkzaamheden ADR t.b.v. claims 2023 en 2024—12
2.5.3	Werkzaamheden ADR t.b.v. overeenkomsten 2023 en 2024 (35 deelwaarnemingen)—13
2.6	Ons rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden—14
3	Uitvoering opdracht—16
3.1	Planning en werkzaamheden—16
3.2	Teamsamenstelling en urenbegroting—16
3.3	Afspraken met de opdrachtgever—17
3.4	Audit charter ADR—17
4	Ondertekening—18
5	Bijlage(n)—19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2025 rapporteert Commissariaat Militaire Productie (CMP) aan de Tweede Kamer over het industrieel participatiebeleid over de jaren 2023 en 2024. Het CMP verzoekt de Auditdienst Rijk (ADR) om op deze rapportage overeengekomen specifieke werkzaamheden uit te voeren.

1.2 Context

Het Commissariaat Militaire Productie (CMP) sluit industriële participatie (IP) overeenkomsten af met (veelal buitenlandse) leveranciers van het ministerie van Defensie. Hierin verplicht de (buitenlandse) leverancier zich tot het plaatsen van opdrachten of het afnemen van diensten bij de Nederlandse defensie-industrie en/of kennisinstellingen ter versterking van de Nederlandse Defensie Technologische & Industriële Basis. Het Ministerie van Economische Zaken (EZ) is verantwoordelijk voor het industrieel participatiebeleid (dat sinds 2012 het compensatiebeleid vervangt). Met dit beleid werkt het Ministerie van EZ aan een versterking en goede positionering van de Nederlandse defensie- industrie en kennisinstellingen op de internationale markt voor defensiematerieel, teneinde de wezenlijke belangen van nationale veiligheid te kunnen blijven beschermen, zoals beschreven in de Defensie Industrie Strategie 2018 (Kamerstuk 31125 nr. 92 d.d. 15-11-2018) en de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025-2029 (PM). Jaarlijks rapporteert het CMP aan de Minister van EZ en tweejaarlijks aan de Tweede Kamer over de gerealiseerde industriële participatie in de desbetreffende periode.

2 Opdracht

2.1 **Opdrachtgever, opdrachtnemer en gebruikerskring**

Deze opdracht wordt door de Auditdienst Rijk (ADR) uitgevoerd in opdracht van de [REDACTED] Commissaris Militaire Productie van het Ministerie van EZ.

Opdrachtnemer namens de Auditdienst Rijk is [REDACTED] Accountdirecteur EZ/KGG/LVVN. [REDACTED] treedt namens de Auditdienst Rijk op als projectleider en contactpersoon.

Ons rapport is uitsluitend bedoeld voor de bovengenoemde opdrachtgever en de beoogde gebruiker(s): de Tweede Kamer (*hierna aan te duiden met "de beoogde gebruiker(s)"*) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons rapport is uitsluitend bedoeld voor u als opdrachtgever en de beoogde gebruiker(s). Ons rapport is mogelijk niet geschikt voor een ander doel. U als opdrachtgever, evenals de beoogde gebruiker(s), erkent en begrijpt dat de overeengekomen specifieke werkzaamheden geschikt zijn voor het doel van deze opdracht.

2.2 **Onze verantwoordelijkheden**

Deze opdracht wordt uitgevoerd overeenkomstig Standaard 4400 "Opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden" van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA). Bij het uitvoeren van de overeengekomen specifieke werkzaamheden zullen wij de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) naleven en onze werkzaamheden overeenkomstig de ethische voorschriften uitvoeren. Op basis van de 'Onafhankelijkheidsregeling ADR' geldt binnen de ADR ook voor opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden de eis van onafhankelijkheid. Wij zullen de onafhankelijkheidsregels van de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) naleven.

Een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden volgens Standaard 4400 houdt in dat wij de met u en met de beoogde gebruiker(s) overeengekomen specifieke werkzaamheden uitvoeren en de bevindingen rapporteren in het rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden. Bevindingen zijn de feitelijke uitkomsten van de uitgevoerde overeengekomen specifieke werkzaamheden.

Wij doen geen uitspraak over de geschiktheid van de werkzaamheden voor het doel van deze opdracht.

Voorts is deze opdracht geen assurance-opdracht. Derhalve brengen wij geen oordeel of assurance-conclusie tot uitdrukking. De ADR benadrukt dat deze opdracht niet gericht is op het voorkomen en/of ontdekken van fraude of onjuistheden of onwettig handelen.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Voor deze opdracht zijn wij in dat geval aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG en de wijze waarop de ADR omgaat met de bescherming van persoonsgegevens verwijzen wij u graag naar de invulling door de ADR van het privacy beleid van het Ministerie van Financiën en het audit charter van de ADR op Rijksportaal.

Nadere voorschriften NOCLAR

Sinds 1 januari 2019 gelden voor ons de Nadere voorschriften NOCLAR (non-compliance with laws and regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw organisatie. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie.

2.3 Verantwoordelijkheden van opdrachtgever en de beoogde gebruiker(s)

Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor de keuze van de opdracht tot het uitvoeren van deze overeengekomen specifieke werkzaamheden, welke overeenkomen met de informatiebehoefte van de beoogde gebruiker(s). U en de beoogde gebruiker(s) erkennen en begrijpen dat de overeengekomen specifieke werkzaamheden geschikt zijn voor het doel van de opdracht.

U draagt verder verantwoordelijkheid voor de volledige medewerking van uw medewerkers en het aan de ADR beschikbaar stellen van alle voor de opdracht benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie.

Als onderdeel van onze werkzaamheden zullen wij u vragen te bevestigen dat u de verantwoordelijkheden zoals beschreven in deze brief bent nagekomen. Wij zullen u verzoeken de mededelingen die in het kader van deze opdracht aan ons zijn gedaan, schriftelijk te bevestigen.

Het uitgangspunt voor deze opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden is dat CMP verantwoordelijk is voor het onderzoeksobject waarop de overeengekomen specifieke werkzaamheden worden uitgevoerd.

2.4 Doel van de opdracht

In 2025 rapporteert CMP aan de Tweede Kamer over de boekjaren 2023 en 2024. Het CMP verzoekt de ADR om op deze rapportage overeengekomen specifieke werkzaamheden uit te voeren. De opdracht aan de ADR heeft als doel CMP in staat te stellen verantwoording af te leggen over de industriële participatie over 2023 en 2024 aan de Tweede Kamer.

2.5 Overeengekomen specifieke werkzaamheden

We zijn overeengekomen om de volgende specifieke werkzaamheden uit te voeren op de jaarrapportage van CMP over de jaren 2023 en 2024 en u de bevindingen te rapporteren die voortvloeien uit onze werkzaamheden:

2.5.1 Aansluitingen

Hieronder staan de aansluitingen vermeld die tussen tabel 1 t/m tabel 5 en de vertrouwelijke bijlage 1, in het jaarrapport over 2023 en 2024 en de (hieronder verder bij naam genoemde) rapporten vanuit IPAS aangeleverd door CMP (per datum van de uitvoering van onze werkzaamheden) gemaakt gaan worden. Bij het aansluiten vergelijken we de aantallen vermeld in het jaarrapport met de rapportages uit IPAS. Eventuele verschillen zullen we rapporteren in ons rapport van feitelijke bevindingen. De volgende aansluitingen worden gemaakt:

- **Tabel 1 betreft Gerealiseerde IP per jaar**

Tabel 1 wordt aangesloten met rapport 'Claim export'. Voor 2023 en 2024 wordt op totaalniveau een aansluiting gemaakt op aantallen, goedgekeurde claims en afgekeurde claims.

- **Tabel 2 Percentage gerealiseerde IP naar bedrijfsgrootte**

Tabel 2 wordt aangesloten met rapport 'Claim export'. Voor 2023 en 2024 wordt op totaalniveau een aansluiting gemaakt op aantallen, goedgekeurde claims en afgekeurde claims gericht op de selectie van werkzame personen.

- **Tabel 3 Categorieën van activiteiten bij invulling IP**

Tabel 3 wordt aangesloten met rapport 'Claim export'. Voor 2023 en 2024 wordt op totaalniveau een aansluiting gemaakt op aantallen, goedgekeurde claims en afgekeurde claims gericht op de selectie van categorie.

- **Tabel 4 Effecten van multipliers**

Tabel 4 wordt aangesloten met rapport 'Claim export'. Voor 2023 en 2024 wordt op totaalniveau een aansluiting gemaakt op aantallen, goedgekeurde claims en afgekeurde claims gericht op de selectie van multipliers.

- **Tabel 5 Aansluiting huidige met vorige rapportage (bijlage interne rapportagebeleid)**

Tabel 5 wordt aangesloten met rapport 'IPO export'. Voor 2023 en 2024 wordt een aansluiting gemaakt op de wijzigingen in de totale voorraad lopende overeenkomsten ten opzichte van de Rapportage IP over 2022 (mbv rapport 'IPO export' en 'Claim export' en vertrouwelijke bijlage 1). Betreft voorraad overeenkomsten die op het rapportagemoment ten dele zijn ingevuld, een deel van de overeenkomsten afgedaan kan zijn of nieuwe overeenkomsten (incl. amendementen) zijn bijgekomen.

- **Vertrouwelijke bijlage 1:**

De vertrouwelijke bijlage 1 is verdeeld in 4 onderdelen; lopende-, nieuwe-, afgedane overeenkomsten en aanpassingen.

- Onderdelen 'Lopende-, nieuwe- en afgedane overeenkomsten' worden aangesloten met rapport 'IPO export'

Tevens wordt de beginstand van de totale voorraad lopende overeenkomsten in vertrouwelijke bijlage 1 (Rapportage IP 2023-2024), aangesloten op de eindstand in vertrouwelijke bijlage 1 van Rapportage IP over 2022.

2.5.2 Werkzaamheden ADR t.b.v. claims¹ 2023 en 2024

CMP selecteert 52 claims. De ADR zal voor de geselecteerde claims de volgende werkzaamheden uitvoeren:

- Vaststellen dat voor de toegekende claim een checklist aanwezig is waarop een naam en handtekening zichtbaar is van een persoon die bevoegd is op basis van het: “Besluit van de directeur-generaal Bedrijfsleven en Innovatie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 19 december 2023, nr. DGBI-TOP / 41127694, tot wijziging van het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging voor het directoraat-generaal Bedrijfsleven en Innovatie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 2019 in verband met de herziening van de bedragen voor het commissariaat militaire productie”. ([Staatscourant 2023, 35616 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#))
- Het toegekende claimbedrag aansluiten met
 - Ingevulde vragenlijst, ontvangen van NL leverancier (waarin het claimbedrag ook vermeld is),
 - De door medewerker van Projectbeheer opgestelde checklist,
 - claimformulier,
 - invoice (overzicht),
 - eventuele Pre-Approval, en
 - overige correspondentie
- In geval van een geverifieerde opdracht met buitenlandse toelevering wordt bij de toekenning van de claim vermeld wanneer er aftrek heeft plaatsgevonden vanwege buitenlandse toelevering en zo ja, een vermelding gemaakt van de overschrijding van buitenlandse toelevering in relatie tot de toegestane buitenlandse toelevering die zijn opgenomen in de contractvoorwaarden van de industriële participatieovereenkomst.
- De ADR stelt vast of de gehanteerde multiplier (> 1) in IPAS aansluit op de opgenomen multiplier in de IP overeenkomst en/of de “pre-approval” van een specifieke activiteit

¹ CMP beheert IP-overeenkomsten met verschillende leveranciers. Voor elk van deze overeenkomsten voert de leverancier meerdere activiteiten uit om tot invulling van deze overeenkomsten te komen. Voor elke voltooide IP-activiteit moet een leverancier een verzoek tot “IP credits” indienen bij EZ, een zogenoemde “claim”, die door CMP wordt geverifieerd en afgehandeld.

- Indien een pre-approval of afgesproken activiteit vereist dat met het Nederlandse bedrijf, kennisinstellingen en andere betrokkenen de succesvolle uitvoering van een activiteit wordt geverifieerd, stelt de ADR vast dat deze verificatie door CMP is gedocumenteerd. De verificatie moet betrekking hebben op de succesvolle uitvoering van de activiteit en blijkt uit e-mail en/of documentatie.
- Na gaan dat de koersen van de ECB zoals vermeld op de website van de ECB:
(https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/index.en.html) zijn gebruikt voor:
 - de berekening van het systeem (IPAS),
 - het goedgekeurde bedrag in claim valuta,
 - goedgekeurd bedrag in overeenkomst valuta (indien claimvaluta afwijkt van IPO valuta), en
 - goedgekeurd bedrag in EUR.
- Dat de begin en einddatum van de uitgevoerde werkzaamheden van een claim aansluit op de looptijd in de overeenkomst. Indien dit niet aansluit zal de ADR nagaan of hierover afstemming tussen verantwoordelijke IP adviseur en IP plichtig bedrijf heeft plaatsgevonden.

Het doel van bovengenoemde werkzaamheden is niet om een uitspraak te doen over de hele massa claims. De geselecteerde claims waar op wij onze werkzaamheden hebben verricht zullen wij opnemen als bijlage bij ons rapport van bevindingen.

2.5.3 *Werkzaamheden ADR t.b.v. overeenkomsten 2023 en 2024 (35 deelwaarnemingen)*

CMP selecteert 35 overeenkomsten. De ADR zal voor de geselecteerde overeenkomsten de volgende werkzaamheden uitvoeren: De ADR gaat voor de geselecteerde overeenkomsten na dat:

- Op geselecteerde overeenkomst een handtekening en naam staan van een persoon die bevoegd is om te tekenen op basis van het besluit: "Besluit van de directeur-generaal Bedrijfsleven en Innovatie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat van 19 december 2023, nr. DGBI-TOP / 41127694, tot wijziging van het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging voor het directoraat-generaal Bedrijfsleven en Innovatie van het

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 2019 in verband met de herziening van de bedragen voor het commissariaat militaire productie” ([Staatscourant 2023, 35616 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#)).

- Voor de geselecteerde overeenkomsten uit de vertrouwelijke bijlage 1 wordt specifiek de volgende aansluitingen gemaakt:
 - De verplichtingswaarde in de financiële administratie overeenkomt met de verplichtingenwaarde in de overeenkomst
 - De opdrachtwaarde in de IPAS aansluit met de opdrachtwaarde in de overeenkomst. Voor deze aansluiting wordt een rapportage uit IPAS gebruikt die in de eerste week van januari door de opdrachtgever wordt geëxporteerd.
 - Looptijd in de financiële administratie overeenkomt met de looptijd in de overeenkomsten en/of het laatste amendement.
 - Bij elke overeenkomst is ook een nota opgesteld. De ADR stelt voor de geselecteerde overeenkomsten vast dat de contractwaarde van de overeenkomst aansluit op de contractwaarde in de nota.
- Of voor de geselecteerde overeenkomsten waarvan de IPO valuta afwijkt van de EURO, de wisselkoersen van de ECB van de datum van laatste ondertekening is gebruikt voor de omrekening naar Euro's.

Het doel van bovengenoemde werkzaamheden is niet om een uitspraak te doen over de hele massa overeenkomsten. De geselecteerde overeenkomsten waar op wij onze werkzaamheden hebben verricht zullen wij opnemen als bijlage bij ons rapport van bevindingen

2.6 Ons rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden

Wij zullen over onze bevindingen schriftelijk rapporteren. In onze rapportage zullen wij de bevindingen op basis van onze werkzaamheden beschrijven. Dit rapport bevat de feitelijke uitkomsten van de specifieke werkzaamheden, zonder interpretatie of oordeel over de geschiktheid van de werkzaamheden.

Wij voeren de opdracht uit conform Standaard 4400. Dat betekent dat dit geen assurance opdracht is, en dat de ADR geen zekerheid verschaft en ook geen oordeel, conclusie, adviezen, aanbevelingen of handelingsperspectief tot uitdrukking brengt.

Van de opdrachtgever en de beoogde gebruiker(s) wordt verwacht dat zij een eigen afweging maken van de overeengekomen specifieke werkzaamheden en bevindingen die door ons zijn gerapporteerd en zelf conclusies trekken uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Het rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden is primair bestemd voor de opdrachtgever, met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen, en de beoogde gebruiker(s).

Voor openbaarmaking door het opdrachtgevende ministerie van door de ADR aan dit ministerie uitgebrachte rapporten gelden de voorschriften uit de Wet open overheid. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht van door de ADR uitgebrachte rapporten naar de Tweede Kamer.

3 Uitvoering opdracht

3.1 Planning en werkzaamheden

De werkzaamheden met betrekking tot de overeengekomen specifieke werkzaamheden zullen starten in juni 2025 en worden uitgevoerd door het team van de Auditdienst Rijk onder leiding van een accountant.

De planning ziet er als volgt uit:

Actiepunt:	Datum:
<u>CMP:</u> Opleveren tabellen 1 tot en met 5 + vertrouwelijke bijlage 1 voor 2023 en 2024:	15 oktober 2025
<u>ADR:</u> Start uitvoering van de opdracht door ADR:	15 oktober 2025
<u>CMP:</u> Opleveren concept rapportage IP 2023+2024 aan ADR.	november 2025
<u>ADR:</u> Opleveren conceptrapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden van ADR aan CMP voor hoor- en wederhoor.	november 2025
<u>ADR:</u> definitieve rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden gereed	december 2025
<u>CMP:</u> Definitieve rapportage IP 2023 en 2024 indienen bij de Tweede Kamer	Medio december 2025

3.2 Teamsamenstelling en urenbegroting

Het team bestaat uit de projectleider, een senior auditor en een auditmedewerker. Voor deze opdracht hanteren wij een urenbudget van 550 uren.

De beroepsregels voor auditors stellen voorwaarden aan het omgaan met vertrouwelijke gegevens (vertrouwelijkheid). Ook als ambtenaar is elke medewerker van de ADR op grond van de afgelegde eed of belofte gehouden zaken die hem uit hoofde van zijn functie vertrouwelijk ter kennis komen of waarvan hij het vertrouwelijke karakter moet inzien, geheim te houden. Dit betekent dat grenzen zijn gesteld aan de toegang, het gebruik en het verspreiden

van auditdossiers. Zie ook punt 14 in het Audit Charter over de uitgangspunten voor het delen van informatie binnen de ADR.

3.3 Afspraken met de opdrachtgever

Bij eventuele knelpunten in de planning van de uitvoering van de opdracht en de oplevering van ons rapport inzake de overeengekomen specifieke werkzaamheden zal tussentijds overlegd worden door de contactpersonen van de Auditdienst Rijk en CMP.

Indien de overeengekomen specifieke werkzaamheden gedurende de opdracht worden gewijzigd, zal de ADR met de opdrachtgever een nieuwe opdrachtbevestiging opstellen waarin de gewijzigde opdrachtvoorwaarden zijn verwerkt.

3.4 Audit charter ADR

Op onze dienstverlening is het audit charter van de ADR van toepassing. In de bijlage treft u de link naar het audit charter van de ADR.

4 Ondertekening

Ondergetekenden zijn deze opdracht overeengekomen en stemmen in met de inhoud van deze opdrachtbevestiging.

(Opdrachtgever, Commissaris Militaire Productie) (Projectleider)

xx oktober 2025

Xx oktober 2025

5 Bijlage(n)

Bijlage 1: Audit Charter

Het Audit Charter van de ADR is te vinden op:

[aangepast-audit-charter-auditdienst-rijk_24-januari-2024.pdf](#)